

Jantelagen behövs igen!

[singlepic id=207 w=250 h=172 float=left]

Det värsta som kan hända den moderna människan verkar vara att bli ett offer för Jantelagen. Att inte få blomma ut i full kraft på grund av andras missunnsamhet.

Krönika i [SocialPolitik nr 4/2012](#) |

Text: Fredrik Bergman | [Prenumerera](#)

Det anses hemskt, att det finns människor som har synpunkter på att grannen tjänar dubbelt så mycket. Hemskt att den ensamstående mamman får ett snålt streck över munnen när hon hör att alla andra barn i dotterns klass bor i villa, medan de själva bor i tvårummare. Hon blir en jantekvinna. Jan Björklund menar att de som är motståndare till hans utbildningspolitik företräder en socialdemokratisk jantelag. Att blåsa upp jantelagen till farsot ligger så perfekt i tiden när de ekonomiska klyftorna ökar och snart sagt alla medier har liberal flagg. Ingen har rätt att klaga. Den som ogillar orättvisor är ogin, är jante.

Förr kunde människor få uttrycka sig kritiskt om orättvisor, utan att det associerades med jantelagen. Jag skulle vilja ha tillbaka alla röster som uttrycker sig om orättvisor så som man bör uttrycka sig om orättvisor. Den nu decimerade nykterhetsrörelsen Verdande uttryckte sig exempelvis så här rakt och tydligt:

”Drogmissbruket beror på orättvisor. Förlorarna kommer alltid att försöka fly sin roll, sin olustiga roll i konkurrenssamhället, med alkohol och droger. Missbruket är inte den enskildes sak i första hand. Missbruket kommer av otrygghet, mindervärde, fattigdom. Vi måste arbeta för rättvisa för att få bort missbruket.”

Problemen med segregation i det moderna samhället försöker man idag lösa genom att spränga in några tjusiga villor i

miljonprogramsområdet. Man talar inte ens om att minska klyftorna för att få mindre segregation.

När min familj bodde på landet, hade man ända sedan den oskiftade byns 1700-tal eftersträvat att byns gårdar skulle vara någorlunda lika stora. Det var praktiskt, och det lugnade konkurrensen. Det var praktiskt eftersom man i de flesta byar ägde utmarkerna gemensamt. Var gårdarna lika stora så kunde alla lägga en dag på gemensamma stängsel utan att det kändes fel för någon. Alla kunde turas om att ta emot luffare, hålla i bystämman, gå sotrunda och så vidare. Det var ett enkelt och fungerande system.

Delar av detta har funnits kvar i det moderna Sverige. För några år sedan skulle jag ta emot ett studiebesök från Ryssland, hit till Småland. De ville se hur de rikaste i Växjö bodde. Jag försökte hitta gatorna, men det var samma volvobilar överallt, det fanns inget riktigt ideal att ha en vräkigare bil än andra. Och jag var nästan lite stolt över att ryssarna var så missbelåtna med guidningen, stolt över att de rikaste var så svåra att urskilja. För mig var det ett tecken på skapligt samhällsbygge, inte ett tecken på jantelag.

Fredrik Bergman är verksamhetsutvecklare i Kooperativet Macken i Växjö.

www.macken.coop

"Macken tar vara på resurser som folk inte längre vill ha eller samhället inte riktigt behöver. Vi är ett kooperativ. Genom våra utbildningar och produkter visar vi att man kan kombinera hållbarhet och integration med stil och design.

Många säger att företag ska göras renodlade, bli bra på en sak, på sin sak. Vi har inga sådana gränser. Vi är Macken."